

Yhdistetyt asiat T-149/94 ja T-181/94

Kernkraftwerke Lippe-Ems GmbH vastaan Euroopan yhteisöjen komissio

Euratomin perustamissopimus — Kumoamiskanne ja vahingonkorvauskanne —
Uraaninhankintasopimuksen tekeminen — Yksinkertaistettu menettely —
Hankintakeskuksen toimivalta — Sopimuksen hyväksymiselle varattu
määräaika — Sopimuksen hyväksymistä koskeva oikeudellinen este —
Hajauttamispolitiikka — Uraanin alkuperä — Markkinahintaan sidotut hinnat

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio (laajennettu
ensimmäinen jaosto) 25.2.1997 II - 165

Tuomion tiivistelmä

1. *Euratom — Hankintajärjestelmä — Kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen — Yksinkertaistettu menettely — Hankintakeskuksella ei ole velvollisuutta tehdä yksinkertaistettua menettelyä varten säädetyssä määräajassa päätöstä sellaisen hankintasopimuksen osalta, jossa ei ole ilmoitettu raaka-aineiden maantieteellistä alkuperää*
(*Euratomin perustamissopimuksen 60 artikla; malmien, lähtöaineiden ja erityisten halkeamiskelpoisten aineiden kysynnän ja tarjonnan kohtaamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettujen hankintakeskuksen sääntöjen 5 a artikla*)

2. *Toimielinten säädökset, päätökset ja muut toimet — Perusteluvollisuuden laajuus — Euratomin perustamissopimus*
(EY:n perustamissopimuksen 190 artikla; Euratomin perustamissopimuksen 162 artikla)
3. *Kumoamiskanne — Kanneperusteet — Harkintavallan väärinkäytön käsite*
4. *Euratom — Hankintajärjestelmä — Kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen — Yksinkertaistettu menettely — Yksinoikeus tehdä hankintasopimuksia — Völlöisuus selvittää oikeudellisten tai asiallisten esteiden olemassaolo — Hankintakeskuksen harkintavalta — Tuomioistuimen harjoittaman valvonnan laajuus — Erityistapaus*
(Euratomin perustamissopimuksen 52—76 artikla; malmien, lähtöaineiden ja erityisten halkeamiskelpoisten aineiden kysynnän ja tarjonnan kohtaamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettujen hankintakeskuksen sääntöjen 5 a artikla; ETY:n/Euratomin ja Neuvostoliiton välillä 27 päivänä helmikuuta 1990 tehdyn sopimuksen 14 artikla)
5. *Sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu — Edellytykset — Lainvastaisuus — Vahinko — Syyhyteys*
(Euratomin perustamissopimuksen 151 artikla ja 188 artiklan toinen kohta)

1. Sovellessa malmien, lähtöaineiden ja erityisten halkeamiskelpoisten aineiden kysynnän ja tarjonnan kohtaamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettujen hankintakeskuksen sääntöjen 5 a artiklaa, jossa säädetään yksinkertaistetusta menettelystä, että hankintasopimus on esitettävä hankintakeskukselle allekirjoitettavaksi sopimuksen hyväksymistä varten ja että hankintakeskuksen on ratkaistava asia kymmenen arkipäivän kuluessa joko hyväksymällä sopimus tai päättämällä, ettei se hyväksy sopimusta, toimitettavien raaka-aineiden maantieteellisellä alkuperällä on keskeinen merkitys niiden hankintasopimusta koskevien seikkojen joukossa, jotka on ilmoitettava, koska hankintapolitiikalla tavoitellun hankintojen varmuuden takaamiseksi on välttämätöntä, että hankintakeskuksella on tiedossaan toimitettavan tavaran maantieteellinen alkuperä.

Tämän vuoksi sellaisella uraaninkäyttäjärityksellä ei ole oikeutta vedota edellä mainittuun määräaikaan, joka on esittänyt

hankintasopimuksen ilmoittamatta toimitettavien raaka-aineiden maantieteellistä alkuperää, vaikka alkuperästä olisi ainakin hiljaisesti sovittu sopimuspuolten kesken. Tällaisessa tapauksessa hankintakeskuksella on sitä vastoin oikeus ennen säädetyn määräajan kulumista umpeen pyytää sopimuspuolia täydentämään asiakirja-aineistoa ja ilmoittamaan toimitettavien raaka-aineiden alkuperän, ja se voi tehdä päätöksensä tämän jälkeen kohtuullisessa määräajassa. Tällainen menettely ei ole sääntöjen 5 a artiklan f kohdan eikä suhteellisuusperiaatteen tai oikeusvarmuuden periaatteen vastaista.

2. EY:n perustamissopimuksen ja erityisesti sen 190 artiklan perusteella toimenpiteen perusteluissa on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmaistava yhteisön toimielimen tekemän riidanalaisen toimenpiteen perustelut siten, että henkilöille, joita toimenpide koskee, selviää sen syyt, jotta he voivat puolustaa oikeuksiansa, ja että yhteisöjen tuomioistuimet voivat valvoa

toimenpiteen laillisuutta, ja siten, että perusteluvollisuuden laajuutta tutkittaessa on otettava huomioon myös asiayhteys. Koska perusteluvollisuutta koskeva Euratomin perustamissopimuksen 162 artikla on sisällöltään sama kuin EY:n perustamissopimuksen 190 artikla, sitä on tulkittava samoin kuin tätä viimeksi mainittua artiklaa.

3. Harkintavallan väärinkäyttöä koskevalla käsitteellä on yhteisön oikeudessa täsmällinen merkitys, ja sillä tarkoitetaan tilannetta, jossa hallintoviranomainen käyttää valtuuksiaan muuhun tarkoitukseen kuin siihen, jota varten ne on sille annettu. Päätöstä tehtäessä harkintavaltaa on käytetty väärin, jos objektiivisten, asiaankuuluvien ja yhtäpitävien seikkojen perusteella on selvää, että toimenpide on tehty muiden kuin esitettyjen päämäärien saavuttamiseksi.

4. Euratomin perustamissopimuksen yleisestä rakenteesta ja perustamissopimuksen VI luvussa määrätystä hankintajärjestelmästä käy ilmi, että Euratomin hankintakeskuksen tehtävänä on taata hankintojen varmuus yhtäläisen hankintalähteille pääsyn periaatteen mukaisesti ja että hankintakeskuksella on tätä tarkoitusta varten yksinoikeus tehdä yhteisöstä tai yhteisön ulkopuolelta peräisin olevien raaka-aineiden hankintasopimukset. Hankintakeskuksen sääntöjen 5 a artiklassa luotu yksinkertaistettu menettely ei poista hankintakeskukselta sen yksinoikeuksia, koska sillä on myös yksinkertaiste-

tussa menettelyssä oikeus olla hyväksymättä sopimusta, joka voisi haitata perustamissopimuksen tavoitteiden saavuttamista.

Hankintakeskuksen on käyttäessään sille kuuluvaa yksinoikeutta tehdä hankintasopimukset noudatettava pääsääntöisesti periaatetta kysynnän ja tarjonnan kohtaamista, ja sen velvollisuutena on lisäksi perustamissopimuksen 61 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan selvittää kussakin tapauksessa, onko sopimusten toteuttamiselle oikeudellisia tai asiallisia esteitä. Kun kyseessä ovat talous-, kauppa- ja ydinpoliittiset päätökset, hankintakeskuksella on joka tapauksessa laaja harkintavalta sen toimissa toimivaltansa rajoissa siten, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laillisuusvalvonnan on rajoitettava koskemaan sitä, liittyykö asiaan ilmeinen arviointivirhe tai harkintavallan väärinkäyttö.

Näiden oikeussäännösten perusteella hankintakeskus voi oikeutetusti kieltää Itsenäisten valtioiden yhteisöstä peräisin olevien ydinaineiden maahantuonnin, ensinnäkin, jos maahantuonti koskee rajoittamattomia määriä ja voisi haitata ulkopuolisten hankintalähteiden maantieteellistä hajauttamista, toiseksi, jos maahantuonti ei Euroopan talousyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön ja Sosialististen Neuvostotasavaltojen liiton välisen kaupallisia suhteita koskevan sopimuksen 14 artiklan vastaisesti tapahtuisi markkinahintoihin sidottuihin hintoihin, tai kolmanneksi, jos maahantuonnilla

varmistettaisiin tietyille käyttäjille etuoikeutettu asema verrattuna sen kilpailijoihin. Se, että hankintakeskus voi vahvistaa kohtuullisen riippuvuusasteen enimmäisrajan, on keino varmistaa perustamissopimuksen 52 artiklan 1 kohdassa määrätty yhtäläinen hankintalähteille pääsy.

5. Jotta yhteisö olisi sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa, seuraavien edellytysten on täytyttävä: toimielinten moitittu toiminta on yhteisön oikeuden vastaista, vahinko on todella syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys.